

1

Oordelen= afstand

Voor Kant zit de mogelijkheid om te oordelen in;

- Een vorm van metafysisch a-priori (zeker bij het morele -,maar ook m.b.t. esthetische oordeel),
- Verstand, dat iedereen heeft maar niet iedereen benut,
- Gemeenschap met andere mensen
- Toeschouwer boven de actor! (Het publiek verdient meer bewondering dan de kunstenaar.)(215)

2

De rol van toeschouwer

De toeschouwer plaatst de gebeurtenissen in een historisch perspectief.

Voor Kant gaat het steeds om de tocht van de mensheid in een vooruitgaande beweging.

De toeschouwer is in contact met de gebeurtenissen en de actor. Daardoor krijgt diens gedrag perspectief.

3

Waarom smaak als een model voor oordeelsvermogen? (216-217)

Smaak is privé en direct. Smaak is een verhouding tot het bijzondere als het bijzondere. Dus 'ik vind dit niet mooi of lekker' maakt het niet direct tot een wetmatigheid of waarheid.

Smaak is subjectief en niet mededeelbaar,

Smaak is niet onderhandelbaar; ik kan mij niet laten overtuigen om iets lekker te vinden dat ik vies vind.

Maar ik kan het met verbeeldingskracht zelfs toepassen op wat er niet is. (onpartijdigheid)

Er is een relatie tussen de common sense en smaak (rekening houden met de ander)

4

Kant en het gemeenschappelijke van smaak

Kant wordt wel beschreven als iemand die wereldvreemd en op zichzelf was. Mensen zeggen wel eens hij lijkt autistisch. Dat beeld is echter vertekend. Hij stond ook bekend om zijn gemeenschappelijke maaltijden waar veel gediscussieerd werd.

Hij schrijft ook een verhandeling over goede maaltijden Tussen 3-9 personen Zo kan iedereen wat te berde brengen en is het ook afwisselend.

3 fasen; A nieuwtjes uitwisselen B discussies C scherts, Vandaar zijn idee dat eten met smaak met meerdere mensen plaatsvindt. In zijn eentje blijft hij piekeren zegt hij zelf.

5

Criterium van goed oordeel

Er is eerst een smaak ervaring over een gebeurtenis, maar achteraf is er ook een oordeel over die eerste smaaksensatie. Wat is daarvan dan het criterium? Dat is net als bij politiek de openbaarheid. (Common sense)

Probleem is en dat zei je dan ook terug in haar verhandeling over opvoeding dat mensen eerst deel moeten worden van de common sense voordat ze daar kritiek op kunnen leveren. Bescherm de kinderen tegen de wereld, maar ook omgekeerd zegt ze.

6

Overpeinzingen over Little Rock

Een voorbeeld van een oordeel in de praktijk;

Van belang is volgens Arendt het afschaffen van wetten die racisme mogelijk maken, dus huwelijks wetten enz. Ze wil niet direct kinderen erbij betrekken. Ze zegt ook racisme is overal is, alleen in het Zuiden is het in wetten vastgelegd.

Vandaag de dag zou haar politieke positie al snel als conservatief worden afgedaan. Ze zegt dat de keuze voor samenzijn met mensen waarbij je je thuis voelt binnen het sociale (huishouden) prima kan en mag. In de publieke (politieke) sfeer kan en mag dat echter niet. De vraag is, en daarover stellen ook vrienden haar vragen; Waar stopt het sociale en begint de politiek?

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

7

Maximes van Kant (222/223)

- neem in gedachten de plaats van ieder ander in (de maxime van de verruimde denkwijze);
- de maxime van consistentie: stem overeen met jezelf ("mit sich selbst einstimmig denken").

Dit heeft niets met kennis te maken; waarheid dwingt, daarbij heeft men geen behoefte aan welke "maximes" ook. Maximes gelden alleen en zijn alleen nodig voor opinies en oordelen. En juist zoals in morele aangelegenheden iemands gedragsmaxime getuigenis aflegt over de kwaliteit van zijn wil, zo getuigen oordeelsmaximes van iemands "wijze van denken" (Denkungsart) in wereldlijke aangelegenheden, die door de gezamenlijke bepaling worden:

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

8

Het gezond verstand

Een goed oordeelsvermogen, gezond verstand zou dus te maken moeten hebben met de sensus communis.

Wat hier niet gebeurt -en vermoedelijk wel gedaan zou zijn als Arendt door geleefd had- is een terugkoppeling naar denken en willen.

Arendt sluit de Kantcolleges af met een aansluiting van het oordeelsvermogen aan het kosmopolitisme. De mens is een gemeenschapswezen waarbij er louter vreugde kan zijn over een zo ruim mogelijk perspectief.

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

9

Vooruitgang, het schone en menselijke waardigheid

"Bij Kant zien we de volgende tegenspraak: oneindige Vooruitgang is de wet van de menselijke soort; tegelijk echter vereist de waardigheid van de mens dat hij, elk mens afzonderlijk, gezien wordt in zijn particulariteit en, als zodanig - maar zonder enige vergelijking en onafhankelijk van de tijd -, gezien wordt als een weerspiegeling van de mensheid in het algemeen. (...) Geloven in vooruitgang is in strijd met de menselijke waardigheid. Vooruitgang betekent bovendien dat het verhaal nooit eindigt. Het einde van het verhaal ligt in de oneindigheid. Er is nergens een punt waarop we halt kunnen houden en vanwaar we kunnen terugkijken met de achterwaarts gerichte blik van de historicus."

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

10

Denken oordelen en willen

Wat Arendts werk suggereert is dat voor haarer drie elementen zijn in het leven van de geest;

Denken ik met mezelf in gesprek over wat geweest, gehoord of gezien is, om (weer) een eenheid te kunnen zijn,

Willen een toekomst oriëntatie die in vele perspectieven uiteenspat, maar slechts één kan zich verwirkelijken,

Oordelen wat ik doe als toeschouwer, ingebed in een gemeenschap, op zodanig wijze dat ik bij de mensheid blijf horen én er het mijne aan toevoeg.

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

11

Socrates of Kant?

Regels en weten óf zoekend blijven en ontwarrend? Wie verder wil gaan dan Socrates en daarvoor het transcendentie gebruikt heeft net als Kant het a-priori nodig.

Arendt erkent als laatste grond het eigen geweten. Wat doorslaggevend moet zijn is het met jezelf kunnen leven.

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

12

Oordelen en het stop en denk

Arendt's beeld van het oordeel begint bij Socrates en eindigt ook daar; Socrates die wil kunnen leven met de man die in de deur van zijn huis op hem wacht. Het gaat uiteindelijk om de eenheid in jezelf.

Wat ze toevoegt aan Socrates door het denken van Kant is;

- het verschil tussen burger en mens.
- de *sensus communis* toe,
- de verruimde denkwijze,
- de noodzaak van mededeelbaarheid.

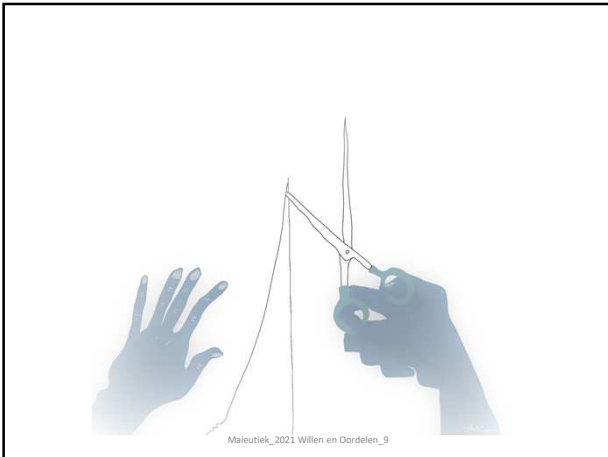
Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

13

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

14

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

15

Maieutiek_2021 Willen en Oordelen_9

16